

NOTA INTERNATIONAAL CULTURBELEID (ICB)

Een Cel Cultuur Internationaal

Om in uitvoering van het Vlaams regeerakkoord 2009-2014 de samenhang en de slagkracht van het internationaal cultuurbeleid (ICB) van de Vlaamse Gemeenschap (VG) te bevorderen, wordt vanuit het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM) een cel Cultuur Internationaal (CINT) opgericht, aangestuurd vanuit het thematisch managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie (het Departement internationaal Vlaanderen en het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media en de agentschappen Toerisme Vlaanderen, Internationaal Ondernemen en Kunsten en Erfgoed, aangevuld met het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen).

CINT wordt samengesteld uit ambtelijke vertegenwoordigers van departementen en agentschappen die nu al actief zijn of belang hebben bij of belang stellen in de internationale dimensie van de Vlaamse cultuurpolitiek. De CINT lieert zich structureel voor de uitvoering van haar opdracht en haar werking met het 'kennisknooppunt van het internationaal cultuurbeleid' waar zeker –naast anderen- afgevaardigden van de betrokken fondsen en steunpunten deel van uitmaken. Vanzelfsprekend nemen zowel de ambtelijke vertegenwoordigers als de leden van het kennisknooppunt deel aan de werkzaamheden van CINT met behoud van hun zelfstandigheid, zowel budgettair als personeel. Het is niet de bedoeling € of VTE over te hevelen, maar deskundigheid, ervaringen, gegevens en netwerken ter beschikking te stellen van een cel die het beleid van voorstellen en aanbevelingen voor een meerjarig beleidskader en een strategisch plan voorziet en uitvoering geeft aan de beleidsbeslissingen of er zorg voor draagt dat er uitvoering wordt aan gegeven. Het uitdragen van Vlaamse cultuurmanifestaties naar en in het buitenland –en in het binnenland naar en in beide andere gemeenschappen- alsook het binnenbrengen van andere cultuurmanifestaties in Vlaanderen, verdient een onderbouwde en doelgerichte aanpak, tegelijk planmatig en inspeland op kansen. De Vlaamse cultuur -met haar kunsten, haar erfgoed, haar sociaal-cultureel werk en dergelijke- heeft in een geglobaliseerde omgeving nood aan een van overheidswege opgezet klankbord en regievoerend instrument dat de ambtelijke spelers toelaat om, binnen de grenzen van het eigen bestuursniveau maar over de grenzen van de onderscheiden beleidsdomeinen, de internationale opties te verkennen, te verruimen, te verdiepen en te verwezenlijken. Van de CINT wordt een eigen dynamiek verwacht die richtinggevend kan zijn voor verdere uittekening van de cel.

CINT heeft als algemene opdracht het ontwikkelen van ontwerpbeleidslijnen en het formuleren van een globaal kader, door het samenbrengen van mensen vanuit de verschillende bevoegdheden, en als bijzondere taken het leggen van contacten met partners uit andere gewesten en andere landen, het opsporen en onderhouden van aanspreekpunten in het veld, het uitwisselen van kennis over voor het ICB relevante evenementen en initiatieven, het

helpen afstemmen van aan het ICB gerelateerde projecten en programma's, het ondersteunen of voorbereiden van eenmalige acties of duurzame activiteiten en het terugkoppelen van eigen werkzaamheden naar de Vlaamse ministers van Cultuur en van Buitenlands Beleid.

A. De dynamiek van het veld

1. Presentatieplekken

Op voorstel van de CINT worden belangwekkende presentatieplekken gedetecteerd en door de minister van Cultuur en de minister van Buitenlands Beleid bevestigd. Deze beslissing houdt in welke culturele activiteit, welke discipline waar en hoe en met welke partners zal ingezet worden. De lijst is dynamisch en wordt met grote regelmaat, als een evidentie, geëvalueerd en aangepast. Zonder het belang van duurzame inzet los te laten.

Doch kan de aard van de presentatieplek reden zijn om punctueel actief te zijn. Dat is bij de grote evenementen als Olympische Spelen, *European Capital of Culture* (ECOC's) of EXPO's en bij andere toevallige, uitzonderlijke momenten. De sectoren worden via de programma's van de CINT gestimuleerd de spreiding van hun productie en hun samenwerkingsprojecten te richten op deze presentatieplekken.

Het ICB zal in dit beleidsonderdeel een groeiende aandacht hebben voor de nieuwe media als presentatieplek. Een deel van het publicatiebeleid sluit hierbij aan als andersoortige presentatieplek.

2. Presentatie van internationaal aanbod in Vlaanderen

Een ICB is pas evenwichtig als er ook internationaal aanbod in Vlaanderen is. De reguliere ondersteuning van de sectoren houdt rekening met de mate van aandacht die hier aan gegeven wordt. Dit wordt door analyses en evaluaties geconcretiseerd. Voor het Kunstendecreet gebeurt dit gelijklopend met de periodes van de meerjarige subsidies. In de beheersovereenkomsten met instellingen en organisaties van de Vlaamse Gemeenschap dringen we aan op gepaste aandacht voor de presentatie van internationaal aanbod.

3. Evenementen

Vlaanderen wil goed geplande en goed georganiseerde culturele topevenementen met een zekere regelmaat ondersteunen. Voor de culturele topevenementen moet er, op initiatief en onder gezamenlijk voorzitterschap van de minister van Cultuur, de minister van Buitenlands Beleid, de minister van Stedenbeleid en de minister van Toerisme, structureel overleg zijn dat vooral de grote lijnen van een lange termijn visie in concrete afspraken giet. Voor deze topevenementenraad worden minstens uitgenodigd de vzw Kunststeden Vlaanderen en steden/gemeenten (actief in het organiseren of huisvesten van culturele topevenementen), het departement CSJM, de administratie Kunsten & Erfgoed, Toerisme Vlaanderen, Departement internationaal Vlaanderen, het Vlaams stedenbeleid. De CINT speelt haar rol in de coördinatie van deze topevenementenraad en kan mee voor de uitvoering van de beslissingen zorgen.

Een belangrijk instrument is het opstellen van de 'topevenementenkalender'. Het onderlinge ritme van de planning op lange termijn (minstens vijf jaar) moet gemaakt worden. Bijvoorbeeld om de x aantal jaar wil stad a, b of c een topevenement huisvesten. Binnen een vooropgesteld ritme wordt overeengekomen wanneer, waar en hoe evenementen worden georganiseerd.

De topevenementenraad evalueert de voorgestelde culturele thema's en hun uitwerking van de topevenementen en kan zelf suggesties doen of een oproep voor thema's of uitvoering.

Er wordt onderzocht of er binnen de Vlaamse begroting een jaarlijks basisbudget kan voorzien worden dat binnen het overleg bestemd wordt. Daar topevenementen individuele beleidsdomeinen kunnen overstijgen of wegens hun specifiek thema niet direct bij één bepaald bevoegdheidsdomein terecht kunnen speelt de DAR hier ook een rol. Bovenop dit basisbudget kan er per jaar voor het topevenement van een specifiek jaar extra steun verleend worden door de verschillende overheden en anderen. Het feit dat topevenementen aantrekkelijk zijn voor privé inbreng is een belangrijke factor in de uitvoering.

4. Internationaal cultuurbeleid binnen het Kunstendecreet

Binnen de bevoegdheid Cultuur is het Kunstendecreet uiteraard voor het ICB van groot belang. Het decreet zelf bepaalt de ondersteuning voor internationale activiteit. De eventuele extra accenten of wijzigingen vallen volledig binnen de bevoegdheid Cultuur.

5. Fondsen

De fondsen en de CINT concretiseren de onderlinge synergie om hun respectieve internationale werking te versterken in helder geformuleerde afspraken. De fondsen hebben een structurele relatie met de CINT te vergelijken met deze van de steunpunten.

6. Residenties

Op voorstel van de CINT wordt een uitgelezen keuze van residentieplekken in de wereld gemaakt. Met de sector wordt overlegd welke residentieplekken in Vlaanderen nuttig zijn om buitenlandse kunstenaars in ons land te laten resideren. De residenties van Vlaamse kunstenaars in het buitenland en deze van buitenlandse kunstenaars in Vlaanderen ligt zo naadloos mogelijk in het verlengde van het breed cultuurbeleid.

De Vlaamse Gemeenschap installeert haar domein Ter Rijst als dé multidisciplinaire referentie residentieplek met internationaal belang.

B. Het internationaal werkerrein

1. Netwerken

Voor een deel van de sector situeert de netwerkondersteuning zich nu binnen het Kunstendecreet. Dit wordt uit het Kunstendecreet gelicht om binnen een afzonderlijke reglementering uitgewerkt te worden voor alle disciplines. Deze reglementering regelt de mogelijke ondersteuning van internationale netwerken. Een regeling voor de ondersteuning van internationale ontmoetingen en bezoekersprogramma's is hier deel van. De netwerkondersteuning kan volgens de reglementering meerjarig zijn, eenjarig of projectmatig. Voor meerjarige netwerkondersteuning wordt een beheersovereenkomst afgesloten. De uitvoering van de ondersteuning gebeurt door de CINT, zowel advies, evaluatie als eventuele aansturing.

Een aantal voorwaarden wordt opgenomen in een beheersovereenkomst. Ondermeer zal er rekening gehouden worden met de huisvesting in Vlaanderen of Brussel en de verankering in het culturele veld in Vlaanderen. De reglementering zal ook synergie tussen netwerken stimuleren. Belangrijke aandacht gaat naar de mobiliteit van erfgoedexperten. Zowel naar

Vlaamse experten die naar het buitenland reizen, als naar buitenlandse curatoren die komen kennismaken met onze collecties of meewerken aan tentoonstellingen.

Het netwerkbeleid legt het accent op het ‘fysiek ontmoeten’. Individuele studiereizen, themacongressen, gebundelde culturele presentaties, bezoekersprogramma’s en dergelijke. Al moeten nieuwe netwerkvormen (sociale netwerken, chatrooms, skype enzovoort) hierop kunnen aansluiten.

2. Communicatie en promotie

De CINT stelt een globaal communicatieplan op waarbinnen alle spelers, partners en hun communicatietools opgenomen worden. En dit eerst vanuit een betere afstemming van bestaande communicatieplatformen. De CINT coördineert hiervoor een overleg tussen alle spelers. Met de sector en met de andere (overheids)spelers worden afspraken geformuleerd om hun internationale activiteiten proactief te rapporteren. Concreet kan er een vorm van ‘automatische meldingsplicht’ van de internationale activiteit geïnstalleerd worden.

Het communicatieplan houdt rekening met het internationaal merkbeleid van Vlaanderen.

Aan de bestaande opdracht en binnen de huidige financiering wordt de ‘internationale cultuurcommunicatie’ aan CultuurNet Vlaanderen toegevoegd. Art Flanders wordt de centrale tool.

Complementair aan deze werking van CultuurNet Vlaanderen en het globaal communicatieplan kunnen, aanvullend en naar aanleiding van specifieke acties kaderend in het ICB, gerichte communicatie-instrumenten ingezet worden.

De Vlaamse vertegenwoordigers en de culturele vertegenwoordigers spelen een cruciale rol in de communicatiestrategie. Zij ook krijgen, geïntegreerd in het globaal communicatieplan, instrumenten aangereikt om deze rol optimaal in te vullen.

3. Vertaalbeleid

Het vertaalbeleid wordt versterkt en beter afgestemd. De NTU en het Vlaams Fonds voor de Letteren krijgen de opdracht een ‘vertaalbeleid’ uit te werken.

4. Duurzaam internationaal cultuurbeleid. Kwaliteit en betekenis

Het duurzaam beleid staat in het ICB voorop en zal dus aanleiding zijn om voorstellen die in deze strategie passen te steunen. Bij de keuzes zal ‘kwaliteit en betekenis’ voorop staan.

5. Ecologisch denken en doen

Relevante onderzoeksresultaten over duurzaamheid in zijn ecologische betekenis in de internationale praktijk van de culturele sector worden ruim ter beschikking gesteld. Ecologische duurzaamheid moet deel zijn van de ‘core thinking’. De sector wordt gegidst door toepassingsmogelijkheden.

Op basis van de verworven kennis stelt de CINT een gedragscode aangaande de ‘groene mobiliteit’ van de culturele sector op. Deze gedragscode kan in de vorm van een ‘charter met de sector’ zijn.

6. Culturele en artistieke diversiteit

In de ‘core thinking’ van het ICB worden overwegingen als ‘intercultureel Vlaanderen’ en ‘participatiedenken’ meegenomen. Het behoort tot de opdracht van de CINT om, uitgaande van een geïntegreerde aanpak, hieraan uitvoering te geven in de brede culturele sector waar toepassingen mogelijk zijn.

7. Vlaanderen, een kennisknooppunt van het internationaal cultuurbeleid.

De CINT organiseert een kennisknooppunt ICB waar bij de uitvoering van de opdrachten structureel mee samengewerkt wordt. Hier maken zeker de steunpunten en de fondsen deel van uit. Mogelijks ook de ‘grote instellingen’, internationale netwerken, universiteiten, hoge scholen enzovoort. De CINT sluit zich met dit kennisknooppunt aan bij het project Flanders Knowledge Area.

C. Vlaamse steden, Brussel en Europa

1. Vlaams internationaal cultuurbeleid samen met de Vlaamse Steden en Brussel

In de loop van de eerste zes maanden van een nieuwe stedelijke legislatuur –dus voor het eerst in de eerste helft van 2013- overlegt de Vlaamse Gemeenschap met elke centrumstad om

- geïnformeerd te worden over de beleidskeuzes van het nieuwe stedelijke bestuur aangaande de internationale culturele werking en
- de terreinen waarop complementariteit kan gevonden worden en welke acties er kunnen gebeuren voor te bereiden.

Daar waar dat zinvol en wenselijk is, vult de Vlaamse Gemeenschap haar ICB in door samenwerking met de steden. Daardoor wordt ieders ambitie versterkt zonder dat dit een engagement voor extra financiering inhoudt.

In de beheersovereenkomst met de door de Vlaamse Gemeenschap structureel ondersteunde Brusselse cultuurinstellingen wordt de actieve medewerking aan de internationale uitstraling van de Vlaamse kunstproductie en creatie meegenomen. De Vlaamse Gemeenschap nodigt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest uit tot een overleg met het oog op het vaststellen van welke Vlaamse culturele projecten ingeschakeld kunnen worden in de internationale uitstraling van de Vlaamse Gemeenschap. In haar samenwerkingsakkoord met de Franse Gemeenschap houden de partijen rekening met de gezamenlijke akkoorden met federale cultuurinstellingen en met een gezamenlijke internationale opdracht. Uiteraard binnen de grondwettelijke kaders.

De Vlaamse Gemeenschap integreert in haar overleg met de federale culturele instellingen de samenwerking op het vlak van de internationale actie.

2. Vlaams internationaal cultuurbeleid in het Europees beleid

Het ICB zal, in samenwerking met de permanente vertegenwoordiging en haar attaché bij CJSM, actief deelnemen aan de uittekening van het Europees cultureel beleid. De ‘Europese Culturele Agenda’ wordt volledig onderschreven en is binnen het ICB deel van de actie.

D. Bilaterale samenwerkingen

1. Met Nederland

Op basis van de beleidsvoorstellen van de NTU, de zelfevaluatie en het visitatierapport wordt er overlegd met de parlementen in Vlaanderen en Nederland en de beide regeringen om vanaf 2013 de NTU maximaal in te zetten op haar kerntaken.

de Brakke Grond wordt onderworpen aan een internationale visitatie teneinde tot aanbevelingen te komen hoe deze instelling zich nog meer kan toelagen op de Vlaamse culturele aanwezigheid in Nederland door coproductie en als een knooppunt van samenwerking.

deBuren zet in op versterkte aanwezigheid in Nederland. Ook met verhoogde aandacht voor de gezamenlijke presentie in en met cultureel Europa. De bewoning van het gerestaureerde pand in Brussel wordt daartoe het instrument bij uitstek.

De CVN installeert zich volgens hun nieuw beleidsplan als adviserend orgaan fysiek binnen de kantoren van deBuren. Haar werking wordt met ingang van 2013 geëvalueerd om verder zo maximaal mogelijk op te gaan in de bilaterale culturele samenwerking met Nederland.

Binnen het ICB wordt maximaal met Nederland samengewerkt waar het versterkend een resultaatgerichte uitstraling in concrete actie tastbaar maakt. Bij voorkeur worden initiatieven vanuit het veld zoveel als mogelijk gevolgd om dit hard te maken. Vooral Stichting Ons Erfdeel hoort daar bij, maar ook de structurele samenwerking tussen toneelhuizen, enzovoort.

2. Met de Franse Gemeenschap

De voorstellen uitgewerkt door de twee gemeenschappen worden voorgelegd aan beide regeringen en parlementen met de ambitie een samenwerkingsakkoord af te sluiten.

3. Met de Euregio's

Met beide Euregio's wil de CINT vooral samenwerken rond de zeer specifieke grensoverschrijdende culturele productie. Binnen de vele onderdelen van het ICB wordt de toepassing binnen de Euregio's als prioritair gezien.

4. Met de prioriteitslanden

Op voorstel van de CINT worden de prioriteitslanden door het beleid bepaald. Uiteraard sluit dit aan bij ondermeer de keuze voor presentatieplekken. En stroomlijnt de keuze zich met het beleid van de Vlaamse Regering. Deze keuze is niet statisch. Permanente evaluatie van de lijst is noodzakelijk en de lijst zal dus ook regelmatig verschuivingen kennen.

E. Uitvoering en instrumentarium

1. Afstemming met andere beleidsdomeinen en met Europa

Sinds begin 2010 is er een thematisch managementcomité opgericht onder de noemer 'internationaal cultuurbeleid en culturele diplomatie', waarin de leidend ambtenaren worden samengebracht van de het Departement internationaal Vlaanderen en het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media en de agentschappen Toerisme Vlaanderen, Internationaal Ondernemen en Kunsten en Erfgoed, aangevuld met het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen.

. Dit overleg moet uitgroeien tot het sturend instrument van de CINT.

De kunstsector neemt deel aan sectoroverschrijdende internationale operaties, zoals handelsmissies, grote toeristische promotieacties, wetenschappelijke uitwisselingsprogramma's, ontwikkelingssamenwerking enzovoort.

Het is essentieel dat het ICB maximaal afstemt met het Europees beleid en zich actief inzet op culturele beleidsontwikkeling binnen de Europese programma's en structuren. Het is evident dat Vlaanderen zich ten volle blijft engageren in de formele internationale fora zoals Unesco, de Raad van Europa en *Eurimage*.

2. Culturele vertegenwoordiging

Het Departement internationaal Vlaanderen onderzoekt in samenspraak met CINT de mogelijkheden en de behoeften van culturele opdracht bij de Vlaamse vertegenwoordiging in het buitenland, en gaat na hoe de werking kan worden verbeterd en of het bereik kan worden vergroot, en desgevallend welk budget en welke personeel nodig is om de Vlaamse culturele vertegenwoordiging in het buitenland uit te bouwen. De oefening is een opstap naar uitvoering en heeft oog voor het Belgisch staatsverband, de Nederlandse taalverwantschap, de Europese Unie en de mondiale context. Zo wordt aansluiting gezocht bij Belgische of Europese vertegenwoordigers. Ook worden met onder meer Nederland en Europa gemeenschappelijke vertegenwoordigingen overwogen. Ter zake dient rekening te worden gehouden met het evenwicht tussen universaliteit en selectiviteit: enerzijds mogen geen opportuniteiten bij voorbaat worden uitgesloten; anderzijds moeten de mensen en middelen oordeelkundig worden toegespitst op de prioritaire doelgebieden.

Joke Schauvliege
Vlaams minister van Leefmilieu,
Natuur en Cultuur

1 juni 2012